

Rezime Izvještaja guvernera - avgust 2014

Ažurirano: 17.10.2014. godine

U Izvještaju guvernera za avgust 2014. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2014. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u avgustu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2014. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2013. godini ostvario rast od 3,3%, dok je u prvom i drugom kvartalu 2014. godine ostvaren rast od 1,5% odnosno 0,3% u odnosu na isti period 2013.

Cijene su u avgustu 2014. godine, u odnosu na prethodni mjesec, porasle za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u avgustu iznosila -1,1%.

U prvih osam mjeseci u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 15,1%. Pad je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 29,8% i sektoru prerađivačke industrije od 3,8%, dok je rast proizvodnje ostvaren u sektoru vađenja ruda i kamena od 20,6%. Broj dolazaka turista, u prvih osam mjeseci 2014. godine, veći je za 1,1% u odnosu na isti period 2013. godine, dok je broj noćenja veći za 1,2%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvih šest mjeseci 2014. godine u odnosu isti period prethodne godine, povećan za 5,6%, a prevoz robe za 8,1%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 41,6%, a prevoz robe za 16,5%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvih šest mjeseci 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan je za 21,2%.

U šumarstvu je u prvih osam mjeseci 2014. godine proizvedeno ukupno 151.739 m³ šumskih sortimenata, što je za 4,6% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2014. godine zabilježilo pad od 7,9% u odnosu na isti period 2013. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u avgustu 2014. godine iznosio je 178.558 lica, što je za 1,6% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,1% više u odnosu na avgust 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u avgustu 2014. godine iznosio 31.163, što predstavlja rast od 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 0,7% u odnosu na avgust 2013. godine.

Na kraju avgusta 2014. godine, od 60.390 pravnih lica i preduzetnika, njih 13.774 ili 22,8% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 0,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju avgusta 2014. godine iznosio 462,5 miliona eura, i bio je za 3,8% viši nego na kraju jula.

Koncentracija duga na dan 31.08.2014. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 14% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 39,3% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.124,1 milion eura na kraju avgusta 2014. godine i bila je za 2,6% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su u odnosu na jul 2014. godine veći za 2,1%, dok povećanje u odnosu na kraj 2013. godine iznosi 1,6%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 72,2% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u avgustu 2014. godine iznosili 2.254,5 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 3,0%, dok su u odnosu na kraj 2013. godine viši za 7,5%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite privrede se odnosilo 639,4 miliona eura ili 28,4%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.288,5 miliona eura ili 57,2% u ukupnim depozitima. Ukupan kapital banaka na kraju avgusta 2014. godine iznosio je 440,3 miliona eura, što je za 2,3% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 10,7% više nego na kraju prethodne godine.

Kreditni koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja kamata/naknada) su u avgustu iznosili 524,8 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 1,6%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja kamata/naknada) su na kraju avgusta tekuće godine iznosili 422,4 miliona eura i činili su 17,2% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 1,2%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine niži za 0,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju avgusta 2014. godine je iznosila 9,31%, što predstavlja pad od 0,24 p.p. na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj decembra 2013. godine zabilježila pad od 0,05 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,01% na kraju avgusta 2014. godine i bila je niža za 0,07 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj 2013. godine ostvarila pad od 0,53 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 208,3 miliona eura na kraju avgusta 2014. godine, i bilježi pad od 5,1 milion eura ili 2,5% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 11,4 miliona eura ili 5,8%. U avgustu tri banke nijesu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 44,3%, u državnim zapisima 21,4%, a na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 34,3%. Tokom avgusta 2014. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, bruto premija osiguranja je iznosila 5,9 miliona eura u avgustu 2014. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,3%).

U avgustu 2014. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 3,7 miliona eura kroz 490 transakcija. Ostvareni promet bio je 80,8% veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.08.2014. godine je iznosila 3,1 milijardu eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 4,3%. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju avgusta 2014. godine bila 11.097,93 indeksnih poena, bila je viša u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 8,2%, dok je istovremeno indeks MONEXPIF iznosio 2.926,69 i zabilježio je rast od 8,2% na mjesečnom nivou.

Prema procjeni Ministarstva finansija, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 18,5 miliona eura u avgustu 2014. godine, dok je u avgustu 2013. godine ostvaren deficit u iznosu od 16 miliona eura. Deficit budžeta, za osam mjeseci 2014. godine, iznosio je 29,5 miliona eura, odnosno 0,9% procijenjenog godišnjeg BDP-a za 2014. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 126,6 miliona eura ili 3,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za avgust više za 0,2%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u avgustu 2013. godine, ostvaren je rast od 1%. Izdaci budžeta iznosili su 108,1 milion eura ili 3,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 3,1% manje u odnosu na plan za avgust 2014. godine, a 23,5% manje u odnosu na ostvarenje izdataka u avgustu 2013. godine. U avgustu 2014. kapitalni budžet je iznosio 7,5 miliona eura.

U prvih šest mjeseci 2014. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 5,6% u odnosu na isti period 2013. godine i iznosio je 441,8 miliona eura. U posmatranom periodu ostvareno je povećanje deficita na računima roba za 3,5%, kao rezultat smanjenja izvoza roba za 20%. Takvim kretanjima najviše je doprinijelo smanjenje izvoza električne energije i proizvoda metalske industrije. Na računima usluga ostvaren je suficit u iznosu od 121,3 miliona eura ili 11,6% više nego u istom periodu prethodne godine, dok je na računima primarnih i sekundarnih dohodaka suficit iznosio 80,4 miliona eura. Prema preliminarnim podacima, u periodu januar-avgust 2014. godine neto priliv stranih direktnih investicija iznosio je 205,7 miliona eura, što je za 5,8% manje nego u istom periodu prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u avgustu.

U avgustu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Na zahtjev Delegacije EU u Crnoj Gori, dostavljene su tražene informacije u vezi sa pregovaračkim poglavljima 4. i 9. o novitetima kod saradnje crnogorskih institucija u oblasti sprečavanja pranja novca, kao i usvajanja Zakona o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.